

2BLACKDOT..

“Esasen konu hep 2 nokta arasındadır”

Haftalık Politik ve Jeopolitik Gelişmeler

14 Eylül 2026 – Sayı 126

Bu hizmet size **2blackdot** ve **Tema Grup** tarafından ücretsiz verilmektedir. **Bu yazılanlar yatırım tavsiyesi değildir.**

Hazırlayan: Hakan Çalışkantürk

2twoblackdots@gmail.com

<https://www.2blackdots.com>

*** Yasal Uyarı:*** Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti; aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, yatırım ve kalkınma bankaları ile müşteri arasında imzalanacak yatırım danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde ve yetkili kuruluşlar tarafından kişilerin risk ve getiri tercihleri dikkate alınarak kişiye özel olarak sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler ise genel niteliktedir. Bu yorum ve tavsiyeler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle sadece burada yer alan bilgilere dayanarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir. Gerek bu yayındaki gerekse bu yayında kullanılan kaynaklardaki hata ve eksikliklerden ve bu yayındaki bilgilerin kullanılması sonucundaki yatırımcıların ve/veya ilgili kişilerin uğrayabilecekleri doğrudan ve/veya dolaylı zararlardan, kar yoksunluğundan, manevi zararlardan ve her ne şekilde olursa olsun üçüncü kişilerin uğrayabileceği her türlü zarardan dolayı **2blackdot** ve **Hakan Çalışkantürk** sorumlu tutulamaz.

Avrupa siyasi olarak millîleşirken askerî olarak bütünleşiyor

Savaş, egemenlik ve güvenlik siyasetin merkezine dönüyor.

AVRUPA'DA YENİ FAY HATTI

%23+ aşırı sağ oy oranı

Göç, ekonomik güvensizlik ve egemenlik talebi aynı hatta birleşiyor.

Bu, AB'den çıkıştan çok Birliği daha güvenlikçi kılma baskısıdır.

AB DESTEĞİ GÜÇLÜ

%74 üyeliği faydalı görüyor

%68 daha güçlü AB rolü istiyor

Milliyetçilik ile bütünleşme karşıt değil: "Ulusları güçlendirerek Avrupa'yı koruma" fikri yükseliyor.

UKRAYNA SAVAŞI: CEPHEDEN STRATEJİK YIPRATMAYA

≈500 İHA 12 Eylül'de tek günlük Rus saldırı dalgası

Ukrayna: 26 yerleşim ve 745 km²'den fazla alanı geri aldı.

Belirleyici güç artık kilometrekare değil; insan, hava savunması, drone üretimi, hassas vuruş kapasitesi ve ekonomik dayanıklılık.

ALMANYA ASKERİ MERKEZDE

€108 milyar

2026 savunma kaynağı

€139,6 milyar

2027 bütçe tasarısı

Litvanya tugayı, F-35, IRIS-T ve derin vuruş: ticari güçten askerî merkez güce geçiş.

ÖZERKLİK PARADOKSU

%210 Avrupa silah ithalatı artışı

%58 ABD kaynaklı ithalat

Avrupa savunmada özerkleşirken kısa vadede ABD teknolojisine daha fazla bağlanıyor.

F126 iptali: bütçe, kapasite değildir.

NATO'DA YÜK AVRUPA'YA KAYIYOR

2035 hedefi: GSYH'nin %3,5'i çekirdek savunma + %1,5 güvenlik altyapısı.

Ukrayna'ya 2026'da €70 milyar; 2027'de en az eşdeğer destek taahhüdü.

EN OLASI 1–3 YIL

- Uzun yıpratma: yüksek
- Ateşkes, barış yok: orta-yüksek
- Kesin askerî zafer: düşük

Muhtemel denge: uzun süreli "silahlı barış".

BRICS: RAKİP PARA DEĞİL

Ortak para planı yok.

Yerel para, ödeme altyapısı ve kurumsal reform talepleri Batı'nın tekeli aşındırıyor.

Düzen tek kutuplu değil, çok merkezli.

KRİTİK SONUÇ

Savaşın kaderi Donbas kadar Berlin'in bütçesi, Avrupa'nın üretimi ve seçmenin uzun vadeli siyasi desteğiyle belirlenecek.

Jeopolitik ve Küresel Gelişmeler:

AVRUPA’NIN JEOPOLİTİK OLARAK YENİDEN MİLLİLEŞMESİ:

“UKRAYNA SAVAŞI, ALMANYA’NIN SİLAHLANMASI VE POST-HEGEMONİK DÜZENİN EŞİĞİNDE BATI”

Yönetici Özeti

Avrupa’da yükselen milliyetçiliği yalnızca “aşırı sağın yükselişi” veya göç karşıtlığı üzerinden okumak analitik olarak yetersizdir. Daha isabetli çerçeve, **küreselleşme, Avrupa bütünleşmesi, göç, ekonomik güvensizlik ve savaşın aynı anda ulusal egemenliği yeniden siyasetin merkezine taşıdığı bir “jeopolitik yeniden millileşme” sürecidir.** Akademik literatürde “entegrasyon–demarkasyon” veya “transnasyonal cleavage” olarak tanımlanan ayrım, ekonomik açıklık-koruma, göç-kimlik ve ulusal egemenlik-AB entegrasyonu eksenlerini giderek aynı siyasi fay hattında birleştirmektedir (Hooghe & Marks, 2009; Emanuele, Marino & Angelucci, 2020). 2026 itibarıyla son ulusal seçimleri esas alan PopuList çalışmasında Avrupa’da aşırı sağ partilere verilen oyların toplam oranının yüzde 23’ü aşması, bu dönüşümün artık marjinal değil yapısal olduğunu göstermektedir (Rooduijn/PopuList, 2026).

Bununla birlikte ortaya çıkan tablo basit bir “AB’nin çözülüşü” değildir. Tam tersine, 2026 Eurobarometer araştırmasında Avrupalıların yüzde 74’ü ülkesinin AB üyeliğini faydalı görmekte, yüzde 75’i AB’yi istikrarsız dünyada bir istikrar alanı olarak değerlendirmekte ve yüzde 68’i Birliğin küresel krizler ve güvenlik risklerine karşı daha güçlü rol üstlenmesini istemektedir (European Parliament, 2026). Dolayısıyla temel eğilim **AB’den çıkış milliyetçiliğinden çok, AB’yi içeriden daha egemenlikçi, güvenlikçi, göç konusunda daha katı ve savunmaya daha fazla kaynak ayıran bir yapıya dönüştürme çabasıdır.**

Rusya-Ukrayna savaşı ise Eylül 2026 itibarıyla “cephe hareketsiz, savaş hareketsiz” biçiminde özetlenemeyecek bir aşamadır. Kara cephesinde büyük ölçekli operasyonel kırılma oluşmamış; buna karşılık savaş giderek insansız hava araçları, uzun menzilli vuruşlar, enerji ve lojistik altyapısı üzerinden **karşılıklı stratejik yıpratma savaşına** evrilmiştir. 12 Eylül 2026’daki saldırılarda Rusya’nın Ukrayna’ya bir gün içinde yaklaşık 500 İHA yönelttiğinin bildirilmesi, savaşın niceliksel hava saldırısı kapasitesinin ulaştığı noktayı göstermektedir (Reuters, 2026a). ISW değerlendirmesine göre Ukrayna’nın 2026 ilkbahar-yaz karşı taarruzları 26 yerleşim ve 745 km²’den fazla alanı geri alırken Rusya hâlâ Slovyansk-Kramatorsk-Druzhkivka savunma kuşağını kırmış değildir (ISW, 2026).

Bu dönüşümde **Almanya kilit devlettir.** 2025’te yaklaşık 86,4 milyar avro olan Alman savunma kaynakları 2026’da yaklaşık 108 milyar avroya çıkmıştır; 2027 bütçe tasarısı ise 139,6 milyar avroluk toplam savunma harcaması öngörmektedir (Bundesregierung, 2026a; Deutscher Bundestag, 2026). Almanya yalnızca daha fazla para harcamamakta; Litvanya’da kalıcı zırhlı tugay, F-35A ile NATO nükleer paylaşımının sürdürülmesi, IRIS-T SLM, uzun menzilli hassas vuruş kabiliyeti ve personel artışı üzerinden **Soğuk Savaş sonrasının “ticari güç Almanyası”ndan Avrupa’nın konvansiyonel merkez gücüne** doğru hareket etmektedir.

Son olarak, “Batı hegemonyasının sonu” ifadesi henüz fazla güçlüdür. ABD 2025’te küresel silah ihracatının yüzde 42’sini gerçekleştirmiş; dolar 2026 ilk çeyreğinde resmi döviz rezervlerinin yüzde 57,13’ünü oluşturmuş ve 2025 BIS araştırmasında döviz işlemlerinin yüzde 89,2’sinin bir tarafında yer almıştır (SIPRI, 2026b; IMF, 2026; BIS, 2025). Ancak BRICS’in yerel para kullanımı, ödeme sistemi birlikte çalışabilirliği, Bretton Woods kurumlarında temsil reformu ve tek taraflı yaptırımlara itirazı, **hegemonyanın ortadan kalkmasından ziyade kurumsal ve parasal tekelinin aşıldığı post-hegemonik, çok-merkezli bir düzene geçişi** hızlandırmaktadır.

Avrupa milliyetçiliğinin jeopolitik yükselişi

Avrupa’daki dönüşümün başlangıç noktası, milliyetçiliği tek bir parti ailesiyle özdeşleştirmemektir. AfD, Rassemblement National, Avrupa Parlamentosu’ndaki Patriots for Europe, ECR içerisindeki egemenlikçi partiler ve çeşitli İskandinav ya da Orta Avrupa aktörleri aynı dış politika çizgisinde değildir. Bir kısmı NATO yanlısı ve Rusya karşıtı, bir kısmı Moskova’yla normalleşmeye daha açık; bir kısmı AB’yi reforme etmek, diğerleri yetkilerini ulusal başkentlere geri taşımak istemektedir. Bu aktörleri birleştiren ana unsur, “siyasi topluluğun nihai karar merkezinin ulusal devlet olması gerektiği” iddiasıdır. 2024 Avrupa Parlamentosu seçimlerinin ardından Patriots for Europe 84, ECR 78 sandalyeyle örgütlenmiş; bu iki grubun büyüklüğü merkez liberal Renew Europe’un 77 sandalyesini aşmıştır (European Parliament, 2024).

Bu yükselişin **ilk jeopolitik nedeni sınırların geri dönüşüdür**. 1990 sonrası Avrupa projesi sermaye, mal, insan ve hukuki normların giderek sınır aşan dolaşımı üzerine kurulmuştu. Göç krizleri, pandemi, Rusya-Ukrayna savaşı, enerji şoku ve tedarik zinciri kırılmaları ise sınırı yeniden güvenlik kurumu haline getirdi. Literatürdeki “transnasyonel cleavage”, göç ve Avrupa bütünleşmesine açık kozmopolit seçmenlerle ulusal kontrol, kültürel süreklilik ve sınır güvenliğine öncelik veren seçmenler arasındaki ayrışmanın giderek kalıcılaştığını gösteriyor (Emanuele et al., 2020; Huijsmans, Kuhn & Lancee, 2026).

İkinci neden **ekonomik güvenlik ile kimlik siyasetinin birleşmesidir**. Enerji maliyetleri, enflasyon, sanayinin rekabet gücü, konut ve sosyal devlet üzerindeki baskı göç ve egemenlik tartışmalarından ayrı yaşanmamaktadır. 2026 Avrupa Parlamentosu Eurobarometer’ında Avrupalıların yüzde 29’u yaşam standardının önümüzdeki yıllarda düşmesini beklerken bu oran Almanya’da yüzde 38’e çıkmaktadır (European Parliament, 2026). Bu nedenle milliyetçi oy, yalnızca kültürel muhafazakârlığı değil, **küreselleşmenin maliyetlerinin ulusal toplum içinde yeniden dağıtılması talebini** de temsil etmektedir.

Üçüncü neden paradoksal biçimde **Rusya tehdididir**. Güvenlik tehdidi bir taraftan NATO ve AB dayanışmasını güçlendirirken diğer taraftan ulusal orduyu, sınırı, savunma sanayiini ve stratejik egemenliği yeniden meşrulaştırmaktadır. Şubat 2026 Eurobarometer’ında Avrupalıların yüzde 68’i ülkesini tehdit altında görmüş, Almanya’da oran yüzde 75’e çıkmış; katılımcıların yüzde 74’ü mevcut savunma yatırım seviyesini desteklemiş veya daha fazla harcama istemiştir (European Commission, 2026). Milliyetçiliğin yükselişi dolayısıyla Avrupa bütünleşmesine bütünüyle zıt değil; kimi zaman **“Avrupa’yı korumak için ulusları güçlendirme”** söylemiyle onun güvenlik gündemini beslemektedir.

Almanya bunun en kritik örneğidir. Kullanıcının yüklediği notta AfD’nin yaklaşık yüzde 44’e ulaşmasının partiyi geçici bir protesto hareketinden kalıcı siyasi kutba dönüştürdüğü ve CDU ile diğer partilerin uyguladığı “firewall”ın maliyetini artırdığı doğru biçimde teşhis edilmektedir. Bununla birlikte nottaki yaklaşık yüzde 44,5–18,5 oranları seçim gecesi tahminleriyle uyumluyken, 2026 Saksonya-Anhalt seçimlerinin tamamlanmış geçici sayımı AfD’yi yüzde 43,8 ve 83 sandalyenin 39’uyla göstermiştir; sonuç yine de partinin tarihsel sıçramasını değiştirmemektedir (Reuters, 2026b). Federal ölçekte AfD’nin 2025 Bundestag seçiminde yüzde 20,8’e yükselmiş olması da bunun tek bir eyalet anomalisi olmadığını göstermektedir (Bundeswahlleiterin, 2025).

Buradaki asıl jeopolitik sonuç AfD’nin hemen federal iktidara gelmesi değil, **iktidara gelmeden politika sınırlarını değiştirebilmesidir**. AfD’nin Ukrayna desteğine karşı çıkışı ve Rusya’yla ilişkilerin normalleştirilmesini savunması, CDU/CSU ve diğer merkez partiler üzerinde göç, kamu harcamaları, savunma maliyetleri ve Ukrayna yardımının süresi konusunda seçmen baskısı yaratmaktadır; Reuters’in Saksonya-Anhalt sonrasındaki değerlendirmesi de bu dış politika ayrımını açık biçimde kaydetmektedir (Reuters, 2026b).

Bununla beraber Avrupa’daki milliyetçi yükselişi “AB dağılıyor” sonucuna bağlamak ampirik olarak erken olur. AB üyeliğinin faydalı olduğunu düşünenlerin yüzde 74’e ulaşması ve yüzde 73’ün Birliğin küresel sorunlarla mücadele için daha fazla araca sahip olmasını istemesi, **milliyetçiliğin artık çoğunlukla Brexit tarzı ayrılmadan ziyade Birliğin politika yönünü değiştirmeye çalıştığını** düşündürmektedir (European Parliament, 2026).

Aşağıdaki zaman çizelgesi, bu siyasi ve askeri dönüşümün birbiriyle nasıl birleştiğini özetlemektedir:

Bu kronoloji NATO, Alman hükümeti, Bundestag, Avrupa Parlamentosu ve 2026 BRICS kararları temelinde oluşturulmuştur.

Rusya-Ukrayna savaşının yeni evresi ve Avrupa güvenlik mimarisi

Eylül 2026 itibarıyla savaşın en belirgin özelliği, **Rusya'nın stratejik üstünlüğünün otomatik biçimde operasyonel zafere dönüşmemesi; Ukrayna'nın da Rus ordusunu kapsamlı biçimde geri atacak klasik manevra üstünlüğünü elde edememesidir**. ISW'nin 8 Eylül değerlendirmesi Ukrayna'nın ilkbahar-yaz dönemindeki Oleksandrivka karşı taarruzuyla 26 yerleşimi ve 745 km²'den fazla alanı geri aldığını; Rus birliklerinin ise Ukrayna'nın doğudaki "Fortress Belt" savunmasının başlıca şehirlerini ele geçiremediğini bildirmektedir (ISW, 2026). Bu nedenle savaşın belirleyici değişkeni artık yalnızca kilometrekare değil, **insan gücü, hava savunma önleme füzeleri, drone üretim oranı, hassas vuruş kapasitesi ve ekonomik dayanıklılıktır**.

Savaş aynı zamanda cepheden ekonomiye yayılmış durumdadır. 12 Eylül saldırı dalgasında yaklaşık 500 Rus İHA'sının kullanıldığı bildirilirken Kramatorsk, Zaporijya, Kryvy Rih, Jitomir ve Odesa gibi bölgeler vurulmuş; Ukrayna ise Tolyatti'de füze üretimiyle ilişkili girdiler sağlayan sentetik kauçuk tesisini hedef almıştır (Reuters, 2026a). Reuters'a göre 2026 içinde Ukrayna altyapısında hava saldırılarının yol açtığı zarar yaklaşık 10 milyar dolara yaklaşmış, savaşın günlük maliyeti Ukrayna açısından yaklaşık 190 milyon dolara yükselmiştir (Reuters, 2026c). Zaporijya Nükleer Santrali'nin üretim yapmamasına rağmen harici güç ve yedek jeneratör güvenliğine bağımlı durumda bulunması, savaşın nükleer güvenlik riskini de canlı tutmaktadır (Reuters, 2026d).

Askeri güç dengesinin ekonomik tabanı

Gösterge	Son veri	Stratejik anlam
Küresel askeri harcama, 2025	2,887 trilyon \$	Soğuk Savaş sonrası güvenlik temettüsünün sona ermesi
Avrupa askeri harcaması, 2025	864 milyar \$, yıllık +%14	Avrupa yeniden silahlanmasının yapılaşması
Rusya, 2025	190 milyar \$, GSYH'nin %7,5'i	Savaş ekonomisinin sürdürülebilir fakat maliyetli hale gelmesi
Ukrayna, 2025	84,1 milyar \$, GSYH'nin yaklaşık %40'ı	Dış finansman olmadan sürdürülemez olağanüstü savaş yükü
Almanya, SIPRI ölçümü 2025	Yaklaşık 114 milyar \$	Almanya'nın Avrupa askeri ağırlığının hızla artması
Rusya 2026 bütçe planı	14,9 trilyon ruble, GSYH'nin %6,3'ü	Harcama bir miktar normalize edilse de savaş kapasitesinden vazgeçilmediğini gösteriyor

Kaynak: SIPRI, 2026. Ulusal bütçe ve SIPRI/NATO hesaplama yöntemleri birbirinden farklı olduğundan rakamlar birebir karşılaştırılmamalıdır.

Avrupa güvenlik mimarisindeki daha büyük değişim NATO'nun caydırıcılık modelindedir. 2025 Lahey Zirvesi, müttefiklerin 2035'e kadar GSYH'nin en az yüzde 3,5'ini çekirdek savunmaya ve yüzde 1,5'e kadar kısmını altyapı, dayanıklılık, ağlar ve savunma sanayii gibi güvenlikle ilişkili alanlara ayırmasını öngören toplam yüzde 5'lik çerçeveyi kabul etti (NATO, 2025). 2025 itibarıyla bütün NATO üyeleri eski yüzde 2 eşğine ulaşmış veya onu aşmış; Avrupa müttefikleri ile Kanada'nın savunma harcamaları bir yılda yaklaşık yüzde 20 artmıştır (NATO, 2026a).

Daha önemlisi, Temmuz 2026 Ankara Zirvesi Avrupa'nın savaş yükünü Amerikan desteğinin "otomatik" olduğu varsayımından kısmen ayırdı: NATO üyeleri Ukrayna'ya 2026 için **70 milyar avro askeri teçhizat, yardım ve eğitim**, 2027 için de en az buna eşdeğer destek taahhüt etti; NATO metni Avrupa ve Kanada'nın artık güvenlik yardımının büyük çoğunluğunu finanse ettiğini kaydetmektedir (NATO, 2026b).

Önümüzdeki bir ila üç yıl için savaş senaryoları

Senaryo	Görelî olasılık	Belirleyici koşullar
Uzun yıpratma ve fiili cephe istikrarı	Yüksek	Avrupa yardımının sürmesi; iki tarafın da operasyonel kırılma yaratamaması
Ateşkes fakat barış antlaşması olmaması	Orta-yüksek	Savaş maliyetlerinin artması; güvenlik garantileri ve temas hattı üzerinde pragmatik uzlaşma
Rusya'nın yerel/operasyonel kırılması	Orta-düşük	Ukrayna insan gücü, hava savunması veya Batı mühimmat desteğinde ciddi bozulma
Ukrayna lehine yeni bölgesel kazanımlar	Orta-düşük	Uzun menzilli vuruş, drone ve Avrupa mühimmat üretiminin Rus lojistiğini aşındırması

En muhtemel sonuç ne Rusya'nın Ukrayna'nın tamamını askeri yolla boyun eğdirmesi ne de Ukrayna'nın kısa vadede 1991 sınırlarına dönmesidir. Daha olası sonuç, ateşkes gerçekleşse dahi siyasi anlaşmazlığın, silahlanmanın ve caydırıcılık ihtiyacının devam ettiği Kore-benzeri değilse bile “silahlı barış” niteliğinde bir Avrupa doğu sınırır. NATO'nun hem yüzde 5 hedefinin hem 2027 Ukrayna yardım taahhüdünün savaşın olası sona erişinden daha uzun vadeli tasarlanması bu beklentiyi desteklemektedir.

Almanya: Zeitenwende'den Avrupa'nın askeri merkez gücüne

Almanya'nın dönüşümü Avrupa güç dengesinin en önemli değişkenidir. 2022'de ilan edilen *Zeitenwende* başlangıçta 100 milyar avroluk özel fon üzerinden bir “onarım programı” niteliğindedir; 2026'ya gelindiğinde ise geçici fondan daha kapsamlı **kalıcı mali, personel ve kuvvet yapısı değişikliğine** dönüşmektedir. Federal hükümete göre savunma için kullanılabilen kaynak 2025'te yaklaşık 86,4 milyar avrodan 2026'da yaklaşık 108 milyar avroya çıkmıştır (Bundesregierung, 2026a). Bundestag'da 9 Eylül 2026'da ilk kez görüşülen 2027 bütçe tasarısı ise 109,7 milyar avro normal savunma bütçesi ve 29,9 milyar avro özel fon olmak üzere toplam 139,6 milyar avro öngörmektedir; bu henüz kesinleşmiş bütçe değildir (Deutscher Bundestag, 2026).

Personel boyutu da aynı derecede önemlidir. 1 Ocak 2026'da yürürlüğe giren yeni askerlik sistemi başlangıçta gönüllülüğe dayanmakta; hükümet uzun vadede aktif personeli yaklaşık 183 binden 260 bine, rezervi ise 200 bine çıkarmayı hedeflemektedir (Bundesregierung, 2026a).

Almanya'nın doğu kanadındaki rolü artık rotasyonel sembolizmi aşmaktadır. Panzerbrigade 45'in Litvanya'da kalıcı konuşlandırılması ve 2027 sonunda tam muharebe kabiliyetine ulaşmasının planlanması, Berlin'in ilk kez büyük bir Alman muharip oluşumunu uzun vadeli biçimde doğu sınırına yerleştirmesi anlamına gelmektedir. Şubat 2026'da iki Alman muharip taburu ile yaklaşık 1.700 kişilik çok uluslu NATO Battlegroup'un tugay yapısına entegrasyonu gerçekleştirilmiştir (Bundeswehr, 2026a).

Alman askeri modernizasyonunun kritik unsurları

Program/karar	Durum	Jeopolitik anlam
Savunma kaynakları	2026 yaklaşık €108 milyar; 2027 tasarısı €139,6 milyar	Almanya'nın kalıcı yeniden silahlanması
F-35A	35 uçak; Tornado'nun yerini alacak	NATO nükleer paylaşımının devamı, ABD teknolojisine bağımlılık
IRIS-T SLM	Şubat 2026'da hizmete alındı; NATO sertifikasyon süreci sürüyor	Avrupa hava/füze savunmasının güçlendirilmesi
Panzerbrigade 45 Litvanya	2027 sonu tam muharebe kabiliyeti hedefi	Doğu kanadında ileri konuşlu Alman kara gücü
Tomahawk/Typhon ilgisi	2026'da ABD sistemi için tedarik ilgisi açıklandı	500 km üzeri derin hassas vuruş yeteneğine geçiş
F126 fırkateyn programı	Haziran 2026'da gecikme, maliyet ve risk nedeniyle sonlandırıldı	Bütçe artışının otomatik olarak kapasiteye dönüşmediğinin göstergesi

Kaynaklar: Bundeswehr ve Deutscher Bundestag.

Buradaki stratejik paradoks kritiktir. Almanya “Avrupa stratejik özerkliğinin” motoru olmaya çalışırken F-35 ve olası Tomahawk/Typhon alımlarıyla ABD teknolojik ekosistemine daha fazla bağlanmaktadır. Bu Almanya'ya özgü değildir: SIPRI'ye göre 2021–2025 döneminde Avrupa'nın büyük silah ithalatı önceki beş yıllık döneme göre yüzde 210 yükselmiş ve **Avrupalı NATO ülkelerinin ithalatının yüzde 58'i ABD'den gelmiştir** (SIPRI, 2026b). Dolayısıyla Avrupa'nın savunmada özerkleşmesi kısa vadede ironik biçimde daha fazla Amerikan silahı satın alarak gerçekleşmektedir.

Almanya aynı zamanda Ukrayna savaşının devamı açısından “swing state” niteliği kazanmaktadır. Federal hükümet Ağustos 2026 itibarıyla 2022'den bu yana yaklaşık **57,6 milyar avroluk askeri desteğin sağlandığını veya gelecek yıllar için ayrıldığını**, ayrıca 43,3 milyar avrodan fazla ikili sivil yardım verildiğini bildirmektedir (Bundesregierung, 2026b). 2026 için askeri yardım çerçevesi 11,5 milyar avroya yükseltilmiş; hava savunması, drone, topçu ve mühimmat başlıca öncelikler arasında tutulmuştur (Bundesregierung, 2026c).

Bu nedenle Almanya'daki milliyetçi dönüşüm ile Ukrayna savaşının geleceği arasında doğrudan bir bağlantı vardır. **AfD'nin federal hükümete girmesi dahi gerekmez**, seçim baskısının Ukrayna'ya uzun vadeli finansman konusunda merkez partileri daha temkinli hale getirmesi Moskova'nın zaman stratejisini güçlendirebilir. Tersi durumda Berlin'in hava savunması, mühimmat, uzun menzilli vuruş ve mali yardımı kurumsallaştırması, ABD'nin katkısında dalgalanma olsa bile Ukrayna'nın savaşma kapasitesini koruyabilir. Almanya böylece giderek sadece “yardım sağlayan devlet” değil, **savaşın pazarlık dengesini belirleyen devletlerden biri** haline gelmektedir. Bu, mevcut askeri ve siyasi göstergelerden çıkarılan bir değerlendirmedir.

Post-hegemonik düzen, ABD faktörü ve BRICS

Batı hegemonyasının “çöktüğü” iddiası ampirik olarak savunulması güç; **görelî olarak seyreilmekte ve daha maliyetli hale gelmektedir** demek daha isabetlidir. ABD’nin askeri, finansal ve teknolojik merkeziyeti sürmektedir. SIPRI’ye göre ABD 2021–2025’te dünya büyük silah ihracatının yüzde 42’sini gerçekleştirmiştir (SIPRI, 2026b). IMF verisinde dolar 2026 ilk çeyreğinde resmi döviz rezervlerinin yüzde 57,13’ünü oluştururken BIS’in 2025 araştırmasında dünya döviz işlemlerinin yüzde 89,2’sinin bir tarafında dolar bulunmaktadır; renminbinin payı ise yüzde 8,5’tir (IMF, 2026; BIS, 2025).

Bu nedenle **“de-dolarizasyon” ile “doların sonu” birbirinden ayrılmalıdır**. BRICS’in yaptığı şey şimdilik ortak rezerv para yaratmak değil; doların zorunlu ara para olma rolünü belirli ikili işlemlerde azaltabilecek alternatif ödeme kanalları inşa etmektir. 12 Eylül 2026 New Delhi zirvesi sonrasında Hindistan Dışişleri Bakanlığı yetkilileri ortak BRICS parası önerisinin bulunmadığını, gündemin yerel para cinsinden ticaret ve ödeme sistemleri olduğunu açıkça belirtmiştir.

New Delhi BRICS kararlarının Avrupa açısından anlamı

2026 gündemi/kararı	BRICS İçerik	Avrupa güvenliğine olası etkisi
Yerel para ile ticaret	Ulusal para kullanımı teşvik ediliyor	Dolar/avro tabanlı yaptırım kanallarının marjinal olarak aşılması
Sınır ötesi ödeme sistemleri	Mesajlaşma ve ödeme altyapılarının birlikte çalışabilirliği inceleniyor	Batı finans sistemine bağımlılığın belirli koridorlarda azalması
Ortak BRICS parası	Mevcut bir karar/plan yok	Yakın vadede doların yerini alacak parasal blok beklenmemeli
IMF/Dünya Bankası reformu	Yükselen ekonomilere daha fazla oy ve temsil talebi	Batı’nın kurumsal gündem belirleme üstünlüğünün sorgulanması
Tek taraflı tarife/yaptırımlara itiraz	Ticaret kısıtlarının eleştirisi	Rusya ve diğer yaptırım altındaki aktörlerin diplomatik manevra alanının genişlemesi
NDB ve yerel para finansmanı	Kalkınma finansmanının çeşitlendirilmesi	Batılı finans kurumlarına alternatiflerin tedricen çoğalması
WTO ve BM reformu	Daha güçlü Global South temsili	Uluslararası düzenin “Batı vs. karşı blok”tan çok çok-merkezli hale gelmesi

New Delhi Declaration ve zirve çevresindeki maliye bakanları açıklamaları yerel para, ödeme altyapısı, WTO/Bretton Woods reformu ve tek taraflı ekonomik tedbirlere itiraz konularını öne çıkarmıştır (BRICS/India Presidency, 2026; Reuters, 2026e).

Avrupa açısından BRICS’in etkisi **doğrudan askeri değil jeoekonomiktir**. BRICS NATO benzeri kolektif savunma örgütü değildir; New Delhi’de İran ile ABD’ye yakın BAE gibi farklı jeopolitik yönelimlere sahip üyelerin aynı metin üzerinde uzlaşmasının dahi zor olması, grubun heterojenliğini göstermektedir (Reuters, 2026e). Bu nedenle BRICS’in Avrupa’ya karşı birleşik askeri blok oluşturması düşük olasılıktır. Daha önemli etki, Rusya gibi Batı yaptırımlarına maruz kalan ülkelerin ticaret, finansman, ödeme altyapısı ve diplomatik meşruiyet bakımından **Batı-dışı seçeneklerinin sayısını artırmasıdır**.

Bu açıdan post-hegemonik dönemin ayırt edici özelliği “ABD’nin yerine Çin veya BRICS’in geçmesi” değildir. Daha doğru model, **hiçbir aktörün Soğuk Savaş sonrasındaki ABD kadar kapsamlı gündem belirleyemediği; devletlerin güvenlikte Washington’a, ticarete Çin’e, enerjide Körfez’e, finansmanda Batı sistemine ve diplomatik olarak BRICS gibi platformlara aynı anda yaslanabildiği çok-merkezli bir düzendir**.

ABD politikalarının etkisi burada çelişkilidir. Washington’un Avrupa’ya daha fazla yük paylaşımı baskısı NATO’yu zayıflatmak yerine bugüne kadar Avrupa’nın askeri harcamalarını hızlandırmıştır; NATO’nun 2026 Ankara Deklarasyonu özellikle “ABD ile çalışan daha güçlü bir Avrupa” ve Avrupalı müttefiklerin daha büyük sorumluluk alması formülünü benimsemektedir (NATO, 2026b). Fakat tek taraflı tarifeler, yaptırım araçlarının yaygın kullanımı veya Amerikan güvenlik taahhüdünün koşullu algılanması aynı zamanda BRICS ülkelerini ödeme ve finans sistemlerini çeşitlendirmeye teşvik etmektedir. BRICS’in New Delhi metnindeki tek taraflı tarife ve yaptırım eleştirileri bu tepkinin kurumsal ifadesidir.

Dolayısıyla Batı hegemonyasının gerilemesi **ABD gücünün yok olması nedeniyle değil, Amerikan gücünün kullanılış biçiminin hem müttefikleri özerkleşmeye hem rakipleri alternatif altyapılar kurmaya teşvik etmesi nedeniyle** hızlanabilir. Bu raporun temel post-hegemonik yorumu budur.

Sonuç ve politika önerileri

Avrupa önümüzdeki üç yılda paradoksal bir tabloyla karşı karşıyadır: **siyasi olarak daha millî, askeri olarak daha bütünleşik olabilir**. Rus tehdidi NATO’yu ve savunma işbirliğini güçlendirirken göç, ekonomik durgunluk, enerji maliyetleri ve egemenlik tartışmaları seçmeni ulusal karar alma mekanizmalarına doğru itmektedir. Avrupa’nın sağa kayması bu nedenle otomatik biçimde Rusya lehine değildir; örneğin birçok egemenlikçi parti güçlü savunma ve NATO taraftarıdır. Ancak Almanya’daki AfD örneğinde görüldüğü gibi bazı milliyetçi hareketlerin Ukrayna yardımını azaltma ve Moskova’yla normalleşme talebi, Avrupa’nın Rusya politikasında gerçek bir kırılma riski yaratmaktadır.

Birinci politika önceliği, Avrupa’nın milliyetçi tepkinin sebepleriyle Kremlin politikasını birbirinden ayırmasıdır. Göç yönetiminin kontrolsüz görünmesi, enerji ve sanayi rekabet gücü kaybı, düşük büyüme ve savunma harcamalarının sosyal maliyeti cevaplanmadıkça güvenlik elitlerinin “Rus tehdidi” söylemi tek başına siyasi konsensüs üretmeyecektir. 2026 verilerinde AB desteği yüksek kalırken yaşam standardına ilişkin kaygının büyümesi tam olarak bu ikiliği göstermektedir.

İkinci öncelik Almanya’da bütçeden muharebe gücüne geçiştir. 108 veya 139,6 milyar avroluk bütçe ancak mühimmat stokları, entegre hava savunması, drone/counter-drone kapasitesi, lojistik, elektronik harp, derin vuruş ve hazır birliklere dönüşürse stratejik anlam taşır. F126 programının maliyet, gecikme ve risk nedeniyle iptal edilmesi, sorunun artık yalnızca “ne kadar para?” değil “para ne hızla kullanılabilir kapasiteye dönüşüyor?” olduğunu göstermektedir (Bundeswehr, 2026b).

Üçüncü öncelik Ukrayna yardımını seçim döngülerinden ayırmaktır. NATO’nun 2026 için 70 milyar avro ve 2027 için en az eşdeğer destek kararı doğru yönde bir adımdır; Berlin, Paris, Londra, Varşova ve AB kurumlarının mühimmat, hava savunması ve Ukrayna savunma sanayii yatırımlarını çok yıllık sözleşmelere bağlaması gerekir. Böylece Moskova’nın “Batı Ukrayna’dan önce yorulur” stratejisinin değeri azaltılabilir.

Dördüncü öncelik stratejik özerkliği transatlantik kopuş olarak değil, tek-kaynak bağımlılığının azaltılması olarak tanımlamaktır. Avrupa’nın yeniden silahlanırken silah ithalatının yüzde 58’ini ABD’den yapması, özerklik söylemi ile tedarik yapısı arasındaki açığı ortaya koymaktadır (SIPRI, 2026b). Avrupa savunma sanayiinin kapasitesi artırılmalı; buna karşın ABD’nin nükleer caydırıcılığı, ISR, hava/füze savunması ve yüksek teknoloji ekosistemiyle bağlantı korunmalıdır.

Beşinci öncelik BRICS’i “yeni düşman blok” olarak çevrelemeye çalışmak yerine ayrıştırılmış angajmandır. Avrupa, IMF/Dünya Bankası temsil reformu, iklim finansmanı, altyapı finansmanı ve Global South’un uluslararası kurumlardaki ağırlığı konusunda makul reformları desteklerse BRICS içerisindeki ülkelerin Rusya-Çin ekseninde katılaşmasını sınırlandırabilir. BRICS’in heterojenliği Batı açısından yalnızca tehdit değil diplomatik fırsattır.

Sonuçta Avrupa’nın önündeki ana soru “milliyetçilik mi, Avrupa bütünleşmesi mi?” değildir. Asıl soru, **millî egemenliğin geri dönüşünün ortak Avrupa caydırıcılığıyla bağdaştırılıp bağdaştırılamayacağıdır**. Almanya bunu başarır, milliyetçi siyasi basınca rağmen Avrupa savunmasının merkez ülkesi haline gelebilir. Başaramazsa AfD benzeri aktörlerin yükselişi, bütçe baskısı ve ABD’ye duyulan stratejik belirsizlik aynı anda Avrupa’nın Ukrayna politikasını parçalayabilir.

Rusya-Ukrayna savaşının gelecek bir ila üç yılı da büyük ölçüde bu sorunun cevabına bağlı olacaktır. Savaş alanında kesin zaferden çok **kimin daha uzun süre asker, mühimmat, hava savunması, para ve siyasi irade üretebildiği** belirleyici olacaktır. Bu nedenle Ukrayna savaşının geleceği artık yalnızca Donbas’taki cephe hattında değil; Berlin’deki bütçe görüşmelerinde, Alman seçimlerinde, NATO’nun Avrupa ayağındaki üretim kapasitesinde ve New Delhi’de şekillenen alternatif ekonomik düzenin dayanıklılığında da belirlenmektedir.

KAYNAKÇA

- **Bank for International Settlements.** (2025). *OTC foreign exchange turnover in April 2025 / Triennial Central Bank Survey*. Erişim: 13 Eylül 2026. ABD dolarının küresel FX işlemlerindeki yüzde 89,2’lik payı ve renminbi verileri kontrol edilmiştir.
- **Bundesregierung.** (2026a). *Das kann Deutschland: Heute den Frieden von morgen verteidigen*. Erişim: 13 Eylül 2026. 2025–2026 savunma bütçesi ve personel hedefleri kontrol edilmiştir.
- **Bundesregierung.** (2026b). *German aid for Ukraine*. Erişim: 13 Eylül 2026. 43,3 milyar avro sivil ve yaklaşık 57,6 milyar avro askeri destek rakamları kontrol edilmiştir.
- **Bundesregierung.** (2026c). *Federal government statements on military support for Ukraine, 2026*. Erişim: 13 Eylül 2026. 2026 Ukrayna askeri destek bütçesi ve öncelikli sistemler kontrol edilmiştir.

- **Bundeswehr.** (2025). *Kampffjets: F-35 für Deutschland*. Erişim: 13 Eylül 2026. 35 F-35A, Tornado ikamesi ve NATO nükleer paylaşımı bilgileri kontrol edilmiştir.
- **Bundeswehr.** (2026a). *Multinational Battlegroup Lithuania der Panzerbrigade 45 unterstellt / Brigade Litauen*. Erişim: 13 Eylül 2026. Litvanya tugayının yapısı ve 2027 tam harekât kabiliyeti hedefi kontrol edilmiştir.
- **Bundeswehr.** (2026b). *Rüstungsprojekt Fregatte F126 beendet*. 24 Haziran 2026. Erişim: 13 Eylül 2026.
- **Bundeswehr.** (2026c). *IRIS-T SLM auf der Zielgeraden zur Einsatzbereitschaft*. Erişim: 13 Eylül 2026.
- **Bundeswehr.** (2026d). *Bundeswehr will Tomahawk-Marschflugkörper und Typhon-Startgeräte; Deep Precision Strike*. Erişim: 13 Eylül 2026.
- **Deutscher Bundestag.** (2026). *Deutlicher Anstieg bei den Verteidigungsausgaben*. 9 Eylül 2026. Erişim: 13 Eylül 2026. 2026 harcaması ve 2027 bütçe tasarısındaki 139,6 milyar avro kontrol edilmiştir.
- **Emanuele, V., Marino, B., & Angelucci, D.** (2020). "The congealing of a new cleavage? The evolution of the demarcation bloc in Europe (1979–2019)." *Italian Political Science Review*, 50(3), 314–333. Erişim: 13 Eylül 2026.
- **European Commission.** (2026). *Eurobarometer: Europeans perceive growing threats to their security and support stronger defence*. Erişim: 13 Eylül 2026.
- **European Parliament.** (2024). *Size of political groups in the European Parliament*. Erişim: 13 Eylül 2026.
- **European Parliament.** (2026). *EU-wide survey: An insecure world raises high expectations on the EU*. 1 Temmuz 2026. Erişim: 13 Eylül 2026.
- **Halikiopoulou, D., Nanou, K., & Vasilopoulou, S.** (2026). "The paradox of nationalism: The common denominator of radical right and radical left euroscepticism." *European Journal of Political Research*. Erişim: 13 Eylül 2026.
- **Hooghe, L., & Marks, G.** (2009). "A Postfunctionalist Theory of European Integration: From Permissive Consensus to Constraining Dissensus." *British Journal of Political Science*, 39(1), 1–23. Erişim: 13 Eylül 2026.
- **Huijsmans, T., Kuhn, T., & Lancee, B.** (2026). "Place, education, and voting along the transnational cleavage in Europe." *European Journal of Political Research*. Erişim: 13 Eylül 2026.
- **IMF.** (2026). *Currency Composition of Official Foreign Exchange Reserves — First Quarter 2026*. 1 Temmuz 2026. Erişim: 13 Eylül 2026.
- **Institute for the Study of War.** (2026). *Russian Offensive Campaign Assessment, September 8, 2026*. Erişim: 13 Eylül 2026.
- **NATO.** (2025). *The Hague Summit Declaration*. 25 Haziran 2025. Erişim: 13 Eylül 2026.
- **NATO.** (2026a). *Secretary General's Annual Report / Defence Investment Update*. Erişim: 13 Eylül 2026. 2025'te tüm müttefiklerin yüzde 2 eşiğine ulaşması ve Avrupa-Kanada harcamalarının yaklaşık yüzde 20 yükselmesi kontrol edilmiştir.
- **NATO.** (2026b). *The Ankara Summit Declaration*. 8 Temmuz 2026. Erişim: 13 Eylül 2026. Ukrayna için 2026'da 70 milyar avro ve 2027'de en az eşdeğer yardım taahhüdü kontrol edilmiştir.
- **Reuters.** (2026a). *Russian attacks kill 10, injure dozens in Ukraine; Russia says it hits ships, plants*. 12 Eylül 2026. Erişim: 13 Eylül 2026.
- **Reuters.** (2026b). *Far-right win leaves Germany's Merz shaken as AfD plots path to power*. 7 Eylül 2026. Erişim: 13 Eylül 2026.
- **Reuters.** (2026c). *Ukraine braces for harsh winter as Russian attacks hit economy*. 12 Eylül 2026. Erişim: 13 Eylül 2026.
- **Reuters.** (2026d). *Russian nuclear head says Ukraine attacked fuel trucks, endangered Zaporizhzhia plant*. 13 Eylül 2026. Erişim: 13 Eylül 2026.
- **Reuters.** (2026e). *BRICS adopts joint declaration, urges "maximum restraint" in Mideast*. 12 Eylül 2026. Erişim: 13 Eylül 2026. New Delhi Declaration, tek taraflı tarif/yaptırım tartışması ve BRICS içi farklılaşmalar kontrol edilmiştir.
- **SIPRI.** (2026a). *Global military spending rise continues as European and Asian expenditures surge*. 27 Nisan 2026. Erişim: 13 Eylül 2026. Küresel, Avrupa, Rusya ve Ukrayna askeri harcamaları kontrol edilmiştir.
- **SIPRI.** (2026b). *Trends in International Arms Transfers, 2025*. Mart 2026. Erişim: 13 Eylül 2026. Avrupa silah ithalatındaki yüzde 210 artış, ABD'nin Avrupa/NATO tedarikindeki payı ve küresel ihracat payı kontrol edilmiştir.
- **SIPRI — Cooper, J.** (2026). *A Budget for a Fifth Year of War: Military Spending in Russia's Budget for 2026*. Mart 2026. Erişim: 13 Eylül 2026.
- **The PopuList / Rooduijn, M. ve çalışma grubu.** (2026). Avrupa'daki popülist ve aşırı sağ parti oyları üzerine güncellenmiş veri seti; bulgular *The Guardian* tarafından 24 Haziran 2026'da raporlanmıştır. Erişim: 13 Eylül 2026.

Prof. Dr. Murat KOÇ / Çığ Üniversitesi Bölgesel Güvenlik Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi